

การตัดสินใจเชิงจริยธรรม : แนวคิดและการประยุกต์ใช้

Ethical Decision Making : Concept and Application

อรรณัฐ หาญยุทธ*

Orranun Harnyoot*

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสต์เทิร์นเอเชีย, ปทุมธานี, ประเทศไทย 12110

Faculty of Nursing, Eastern Asia University, Pathumthani, Thailand 12110

บทคัดย่อ

ระบบการดูแลสุขภาพในปัจจุบันถือว่าการตัดสินใจเชิงจริยธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการดูแลสุขภาพของผู้รับบริการ และมีความสำคัญสำหรับพยาบาลในการนำไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลและการแก้ปัญหาทางจริยธรรม เพราะพยาบาลต้องเผชิญกับปัญหาทางจริยธรรมและประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมตลอดเวลาของการทำงาน ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมขึ้นอยู่กับความรู้ ประสบการณ์ ความไวต่อประเด็นจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรม การตัดสินใจเชิงจริยธรรมเกี่ยวข้องกับคุณค่าและความเชื่อของบุคคล มีขั้นตอนและรูปแบบของการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่เน้นประโยชน์ของผู้ป่วยเป็นหลัก

คำสำคัญ : การตัดสินใจเชิงจริยธรรม, คุณค่า, กระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

Abstract

Today's healthcare system, ethical decision making is part of the health care of the client. It is important for nurses to apply in nursing practice and to solve ethical problems. Because nurses face ethical problems and ethical dilemmas throughout their time of work. The ability to make ethical decisions depends on the knowledge, experience, ethical sensitivity and ethical reasoning. Ethical decision making involves values and beliefs of the individuals. There are steps and models of ethical decision making that focus on the benefits of the patient.

Keywords : Ethical decision making, Values, Ethical decision making process

บทนำ

วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ผู้ปฏิบัติการพยาบาลต้องมีความรู้ ความสามารถและทักษะทางเทคนิคการพยาบาล และทักษะในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมควบคู่กันไป เพราะการปฏิบัติงานในหน้าที่จะต้องเผชิญกับปัญหาเกี่ยวกับการให้การพยาบาลตามหลักของวิชาชีพแล้ว พยาบาลยังต้องเผชิญกับปัญหาที่เป็นประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องใช้การพิจารณาไตร่ตรองว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำเพราะเป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพและสิทธิของผู้ป่วย การตัดสินใจเชิงจริยธรรมเป็นการตัดสินใจตามหลักการทางจริยธรรม ซึ่งมีความสำคัญมากสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลเป็นกระบวนการที่ใช้เหตุผลทางจริยธรรมในการจัดการกับประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปัจจุบันประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมมีความซับซ้อนและยุ่งยากมาก จำเป็นอย่างยิ่งที่พยาบาลต้องมีความรู้และทักษะการตัดสินใจเชิงจริยธรรม¹ การตัดสินใจเชิงจริยธรรมจึงเป็นทักษะที่สำคัญและเป็นความท้าทายของพยาบาลในการจัดการกับปัญหาทางจริยธรรม จากการศึกษาพบว่าผู้บริหารระดับหัวหน้าหอผู้ป่วยยังขาดประสบการณ์ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม² ประสบการณ์จากการฝึกฝนในสถานการณ์จริงร่วมกับทีมสุขภาพหรือสหวิชาชีพเพื่อให้เกิดทักษะการใช้เหตุผลทางจริยธรรมในการวิเคราะห์คุณค่าและความเชื่อของบุคคลที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์ เนื่องจากประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมจะเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของคุณค่าและความเชื่อ การตัดสินใจเชิงจริยธรรมจึงต้องผ่านการพิจารณาไตร่ตรองก่อนลงมือปฏิบัติ จึงต้องมีการตัดสินใจร่วมกันระหว่างผู้ป่วย ครอบครัวและทีมสุขภาพ การตัดสินใจเลือกการกระทำสิ่งใดต้องให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ป่วย จำเป็นต้องนำหลักการต่างๆทางจริยศาสตร์มาใช้อย่างเป็นขั้นตอน³ การตัดสินใจเชิงจริยธรรมเป็นทักษะที่สามารถเรียนรู้ได้ ความสามารถในการตัดสินใจจะอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจหลักจริยธรรม ทฤษฎีจริยศาสตร์ จรรยาบรรณวิชาชีพและกระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรม⁴

พยาบาลมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม การตัดสินใจเชิงจริยธรรมจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพและประโยชน์ที่จะเกิดสูงสุดแก่ผู้ป่วยและส่งผลกระทบต่อผู้เกี่ยวข้องให้น้อยที่สุด การที่พยาบาลจะสามารถตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพได้นั้น พยาบาลจำเป็นต้องมีความรู้และประสบการณ์ (knowledge and

experience) เป็นสำคัญ⁵ มีความไวต่อประเด็นจริยธรรม (Mora sensitivity) และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral reasoning)⁶ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

ความรู้และประสบการณ์ เป็นความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีจริยศาสตร์ หลักจริยธรรม แนวคิดทางจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ทฤษฎีจริยศาสตร์ได้กล่าวถึงหลักการ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักจริยธรรมสำหรับใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ความรู้จากทฤษฎีจริยศาสตร์จะช่วยในเรื่องของการประเมินค่าและการตีค่าของการกระทำของบุคคลและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการตัดสินใจ ทฤษฎีจริยศาสตร์ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่สำคัญ ได้แก่ ทฤษฎีประโยชน์นิยม และทฤษฎีหน้าที่นิยม มีเกณฑ์การตัดสินใจที่ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ต่างกัน ทฤษฎีประโยชน์นิยม เป็นทฤษฎีที่ใช้เหตุผลในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมว่าถูกหรือผิดให้พิจารณาที่ผลของการกระทำ ว่าผลของการกระทำนั้นก่อให้เกิดความสุขหรือประโยชน์มากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุด ถือว่าการกระทำนั้นไม่ผิด ตรงกันข้ามถ้าการกระทำที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อคนจำนวนมากถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ส่วนทฤษฎีหน้าที่นิยม เป็นทฤษฎีที่เน้นถึงการกระทำที่ถูกต้องตามบทบาทหน้าที่ตามกฎหมาย นโยบาย และมาตรฐานของการปฏิบัติงาน เกณฑ์ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมเน้นที่การกระทำไม่ใช่ผลของการกระทำในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอาจใช้ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งหรือใช้ร่วมกันสามารถทำได้ ส่วนหลักจริยธรรมได้พัฒนามาจากทฤษฎีจริยศาสตร์สามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้ หลักจริยธรรมจะให้แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของบุคคล คุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การพิจารณาตัดสินใจเชิงจริยธรรมให้ตระหนักในคุณค่าและความเชื่อของผู้รับบริการ สิทธิของผู้ป่วย และหลักจริยธรรมพื้นฐานทางการพยาบาล หลักจริยธรรมที่สำคัญได้แก่ การเคารพความเป็นอิสระของผู้ป่วยในการตัดสินใจตามคุณค่าของผู้ป่วย การทำในสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วย การไม่ทำอันตรายหรือนำสิ่งเลวร้ายมาสู่ผู้อื่น ความยุติธรรมหรือความเสมอภาค การบอกความจริง และความซื่อสัตย์ ยังมีแนวคิดทางจริยธรรมที่นำมาใช้ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ได้แก่ ความรู้ของการทำหน้าที่แทนผู้ป่วยในบทบาทหน้าที่ของพยาบาล ความรับผิดชอบ ความร่วมมือ และความเอื้ออาทรในการดูแลซึ่งเป็นการทำหน้าที่ทางจริยธรรมของพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาล สำหรับจรรยาบรรณวิชาชีพ

การพยาบาล เป็นมาตรฐานทางวิชาชีพที่มีข้อกำหนดความประพฤติ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

การตัดสินใจเชิงจริยธรรมเป็นการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าซึ่งหมายถึงการให้คุณค่าแก่สิ่งที่เรตัดสินใจ การทำความเข้าใจในคุณค่าและการทำความเข้าใจในคุณค่า (values & values clarification) จึงเป็นความสำคัญอันดับแรกในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม⁵ คุณค่าให้ความสำคัญต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลใน 3 แนวทางดังนี้⁷

1. คุณค่าที่ครอบคลุมของปัญหาและคนจะมองปัญหามาบนพื้นฐานของคุณค่าที่นำมาสู่สถานการณ์
2. คุณค่าทำให้เกิดทางเลือกที่ว่ามนุษย์พิจารณาแล้วว่าเป็นปัญหาที่มีแนวทางแก้ไข และจะตัดสินใจบนพื้นฐานของคุณค่าที่นำไปสู่การกระทำที่เป็นไปได้ และ
3. คุณค่าเป็นตัวตัดสินโดยตรงหรือเป็นการให้เหตุผลในการแก้ปัญหาที่ถูกวางกรอบโดยสิ่งที่พวกเขาต้องการส่งเสริมคุณค่า (values) แบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้⁸

1) คุณค่าส่วนบุคคล (Personal value) 2) คุณค่าทางวัฒนธรรม (Cultural value) และ 3) คุณค่าทางวิชาชีพ (Professional Value)

1. คุณค่าส่วนบุคคล (Personal value) เป็นคุณค่าที่บุคคลแสดงออกมาทางทัศนคติ พฤติกรรมทางสังคม ซึ่งแต่ละคนจะแสดงถึงแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลตัดสินใจเลือกกระทำ คุณค่าจะแอบแฝงในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลต่อสิ่งที่ต้องตัดสินใจเลือกปฏิบัติว่าจะทำอย่างไรกับปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่คุณค่าส่วนบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรม⁸ คุณค่าส่วนบุคคลได้ถูกสะสมมาจากการประสบการณ์ ครอบครัว เพื่อนฝูง การศึกษา วัฒนธรรมและจากบรรทัดฐานทางสังคม.

2. คุณค่าทางวัฒนธรรม (Cultural value) เป็นคุณค่าที่เกี่ยวข้องกับประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคน คุณค่าของบุคคลเกิดจากการซึมซับประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตประจำวัน และรับเข้ามาเป็นคุณค่าของตน คุณค่าทางวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับการเจ็บป่วยและแนวทางการดูแลสุขภาพของบุคคลจึงเป็นสิ่งที่พยาบาลต้องนำมาพิจารณาร่วมกัน เช่นความเชื่อเรื่องการไม่ดื่ม น้ำเย็น เมื่อมีไข้สูง การดูแลหลังคลอด การออกกำลังกายในผู้สูงอายุ การจัดการกับผู้เสียชีวิต เป็นต้น ดังนั้นการปฏิบัติการพยาบาล

ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาเกี่ยวข้อง พยาบาลต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจในความแตกต่างนั้นๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดประเด็นความขัดแย้งทางวัฒนธรรมที่อาจจะเกิดขึ้นได้

3. คุณค่าทางวิชาชีพ (Professional Value) เป็นคุณค่าทางวิชาชีพที่มีความสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพและการปฏิบัติการพยาบาล จรรยาบรรณวิชาชีพเป็นคุณค่าพื้นฐานที่ให้แนวทางสำหรับการปฏิบัติการพยาบาลและการตัดสินใจ พยาบาลเรียนรู้คุณค่าทางวิชาชีพจากการศึกษาอย่างเป็นระบบในสถาบันศึกษาและการฝึกปฏิบัติการพยาบาลที่กระทำมาโดยตลอดประกอบกับการสังเกตจากทีมสุขภาพในหอผู้ป่วย เป็นการสะสมรวบรวมคุณค่าทางวิชาชีพมาเป็นคุณค่าส่วนบุคคล คุณค่าทางวิชาชีพที่เป็นคุณค่าทางจริยธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ สุจริต ความยุติธรรม ความรับผิดชอบ เป็นต้น และคุณค่าทางวิชาชีพที่ไม่ใช่คุณค่าทางจริยธรรมเช่น ความสะอาด ความสวยงาม ความเป็นระเบียบ คุณภาพประสิทธิภาพ เป็นต้น

ดังนั้นคุณค่าทางการพยาบาลมาจากคุณค่าส่วนบุคคล คุณค่าทางวัฒนธรรมและคุณค่าทางวิชาชีพ ซึ่งมีความสำคัญต่อการนำมาพิจารณาในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

การทำความเข้าใจของคุณค่า (values clarification) เป็นกระบวนการหรือวิธีการที่บุคคลตระหนักรู้ในตัวเองว่าสิ่งใดที่บุคคลให้ความสำคัญหรือให้คุณค่า และจัดลำดับความสำคัญของคุณค่าว่าคุณค่าใดสำคัญมากที่สุด การทำความเข้าใจของคุณค่ามีจุดมุ่งหมายเพื่อการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ทำให้การตัดสินใจเกิดจากที่บุคคลหรือกลุ่มได้ผ่านการวิเคราะห์ประเมินในความเชื่อหรือคุณค่านั้นมาก่อนแล้ว จะช่วยให้การตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้ถูกต้อง ถ้าความกระจ่างในคุณค่าไม่ชัดเจนจะนำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาดได้ การทำความเข้าใจของคุณค่ามาจากการเลือกคุณค่า การตีความของคุณค่าและการปฏิบัติตามคุณค่าที่เลือก การตัดสินใจเลือกคุณค่ามาจากมาจากพื้นฐานของผู้เลือก เช่นความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ ขนบธรรมเนียมประเพณีและศาสนา แล้วนำคุณค่าที่เลือกทั้งหมดมาวิเคราะห์ตีความในคุณค่านั้นๆ แล้วจึงนำคุณค่าที่สำคัญที่สุดมาเลือกตัดสินใจ

ความไวต่อประเด็นจริยธรรม (Moral sensitivity) เป็นองค์ประกอบของการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ความไวทางจริยธรรมประกอบด้วย การรับรู้ และอารมณ์ ความรู้สึกและความเอื้ออาทร⁹ การรับรู้ปัญหาทางจริยธรรมเป็นความเข้าใจ

ในสถานการณ์โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาและการตีความในสิ่งบ่งบอกที่มาจากกรกระทำและคำพูด การรับรู้ทางจริยธรรมขึ้นอยู่กับอารมณ์และความรู้สึกที่มากกระตุ้นรวมทั้งความเมตตา กรุณา ความเอื้ออาทร และความปรารถนาดีที่ต้องการช่วยเหลือหรือทำในสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อผู้ป่วย⁹ ความไวต่อประเด็นทางจริยธรรม จึงเป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้ว่ามีปัญหาทางจริยธรรมเกิดขึ้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วมีผลกระทบต่อบางสิ่งใดบ้าง ใครบ้างที่เกี่ยวข้อง พยาบาลที่มีความไวต่อประเด็นทางจริยธรรมจะสามารถรับรู้และตีความสิ่งบ่งบอกได้ ทั้งจากคำพูดและการกระทำต่างๆ ที่แสดงออกมา เช่น ญาติผู้ป่วยมาแจ้งว่าเงินในกระเป๋าสตางค์ของผู้ป่วยหายไปในขณะที่นอนหลับ พยาบาลได้รับรู้แล้วว่ากำลังเผชิญกับปัญหาทางจริยธรรม มีประเด็นทางจริยธรรมเกิดขึ้นแล้ว การรับรู้ต่อประเด็นทางจริยธรรมเป็นขั้นตอนแรกของการนำไปสู่การตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาทางจริยธรรม ร่วมกับอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อสถานการณ์และความรู้สึกต่อหน้าที่ความรับผิดชอบทางวิชาชีพทำให้หาแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อตอบสนองความต้องการและปัญหาของผู้รับบริการ ทั้งนี้พยาบาลต้องมีความกล้าหาญในการตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ และรับผิดชอบผลที่ตามมาจากการกระทำนั้น⁹

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (moral reasoning) การตัดสินใจเชิงจริยธรรมเป็นการใช้เหตุผลทางจริยธรรมนำมาใช้ในการวิเคราะห์คุณค่าและความเชื่อของบุคคลที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์ และแนวคิดทางจริยธรรมมาใช้เป็นเกณฑ์ในการแก้ไขประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมในการปฏิบัติงาน^{5,6} การใช้เหตุผลทางคุณค่าและเหตุผลทางจริยธรรมมาเป็นเกณฑ์หรือมาตรการในการตัดสินใจที่จะบ่งบอกว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิดเนื่องจากประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมที่เกิดขึ้นจะเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของคุณค่าและความเชื่อ สิ่งใดมีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่ามาจากมาตรฐานความเชื่อและความประพฤติของบุคคลนั้น ดังนั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์รวมถึงคุณค่าของบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาพิจารณาว่าคุณค่าใดมีความสำคัญมากที่สุดในสถานการณ์นั้นเป็นการใช้เหตุผลที่นำไปสู่การตัดสินใจเชิงจริยธรรม นอกจากนี้หลักการทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีจริยศาสตร์ หลักจริยธรรมและแนวคิดทางจริยธรรมมาอธิบายเหตุผลของการกระทำ ผลของการกระทำ และคุณลักษณะของผู้กระทำ ตัวอย่าง ทฤษฎีประโยชน์นิยม เชื่อว่าการกระทำที่ถูกต้องคือการกระทำที่ก่อให้เกิดความสุขหรือประโยชน์สุขมากที่สุดสำหรับคนส่วนมาก การใช้เหตุผลทาง

จริยธรรมจะเน้นไปที่ผลลัพธ์ของการกระทำมากกว่าการกระทำ เช่น การบอกความจริงแก่ผู้ป่วย ถ้าการบอกความจริงแล้วทำให้ผู้ป่วยหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นส่วนมากไม่มีความสุขก็ไม่ควรบอก เป็นเหตุผลของการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่จะไม่บอกความจริงมากกว่าการบอกความจริง

การตัดสินใจเชิงจริยธรรมต้องใช้เหตุผลทางจริยธรรมเข้ามาอธิบายในการเลือกตัดสินใจ ซึ่งต้องอาศัยการคิดเชิงวิเคราะห์เชิงการใช้เหตุผลร่วมกับการฝึกทักษะการตัดสินใจในสถานการณ์นั้นๆ ทักษะการตัดสินใจทางจริยธรรมเป็นทักษะที่ซับซ้อนต้องได้รับการฝึกปฏิบัติในกระบวนการของการตัดสินใจเชิงจริยธรรม เช่น ฝึกการวิเคราะห์เรื่องราวที่เกิดขึ้น วิเคราะห์คุณค่าที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในเรื่องราวนั้นๆ และวิเคราะห์ในแนวทางที่เลือกปฏิบัติให้เกิดผลกระทบให้น้อยที่สุดได้อย่างไร การฝึกทักษะการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ร่วมกับทีมสุขภาพหรือทีมงานจะช่วยให้พยาบาลมีความมั่นใจในการตัดสินใจมากขึ้น เป็นการพัฒนาทักษะในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการตัดสินใจซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

การตัดสินใจเชิงจริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับพยาบาลจึงจำเป็นต้องมีองค์ความรู้ทางจริยศาสตร์ หลักจริยธรรม ทักษะและประสบการณ์ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ความไวต่อประเด็นจริยธรรม และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การรู้จักคุณค่าและความเชื่อของตนเองและผู้อื่น ปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้พยาบาลสามารถทำการตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์

กระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

การตัดสินใจเชิงจริยธรรม มีขั้นตอนของการวิเคราะห์พิจารณาตามข้อเท็จจริงและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมาอธิบาย กระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรมมี 5 ขั้นตอนดังนี้¹⁰

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่รวบรวมมาทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์มาวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล เพื่อให้ได้ปัญหาและสาเหตุของปัญหา ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยและการรักษา ความต้องการของผู้ป่วย พฤติกรรม ความเชื่อ วุฒิภาวะ ฐานะเศรษฐกิจ สัมพันธภาพกับครอบครัว คนใกล้ชิด และการแสดงออกเมื่อเผชิญกับปัญหาและการตัดสินใจ รวมถึงสิ่งแวดล้อม นโยบาย และกฎเกณฑ์ของหน่วยงาน นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ แยกแยะ และแปลผล

2. การกำหนดประเด็นขัดแย้ง (State the dilemma) เป็นขั้นตอนของการนำปัญหามากำหนดเป็นประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรม ซึ่งประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมส่วนใหญ่มาจากประเด็นจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ป่วยและหลักพื้นฐานทางจริยธรรมของการปฏิบัติการพยาบาล

3. การพิจารณาทางเลือกในการปฏิบัติ (Consider the choices of action) เป็นขั้นตอนที่ต้องมีความชัดเจนในประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมที่ผ่านขั้นตอนที่ 2 มาขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนของการหาแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรม โดยการประชุมระดมสมองร่วมกันจากผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้แก่ แพทย์ พยาบาล ทีมสุขภาพ และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดโดยยังไม่ต้องคำนึงถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดตามมา

4. การวิเคราะห์ผลดีผลเสียที่จะเกิดตามมาในแต่ละแนวทางที่จะปฏิบัติ (Analyze the advantages and disadvantages of each course of action) เป็นการนำแนวทางปฏิบัติมาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้และเป็นไปได้หรือไม่ ถ้าเป็นไปได้ ผลลัพธ์ที่ได้ควรจะเป็นในทางบวกมากกว่าในทางลบ โดยการนำความรู้ทางหลักการจริยศาสตร์และจรรยาบรรณวิชาชีพมาประกอบการพิจารณา

5 การตัดสินใจเลือกและลงมือปฏิบัติ (make decision and act on it) เป็นขั้นตอนที่ยากที่สุดในการเลือกตัดสินใจที่จะปฏิบัติตามแนวทางที่เลือกไว้ เพราะเมื่อปฏิบัติแล้วอาจจะมีผลกระทบที่ไม่คาดคิดตามมา อาจทำให้บางคนพอใจ บางคนอาจจะไม่พอใจ แต่การตัดสินใจทางจริยธรรมของพยาบาลต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้ป่วยจะได้รับ

กระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรมสามารถใช้รูปแบบของ 4 คำถามที่จะช่วยให้พยาบาลสามารถตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้ มีดังนี้⁶

1. เรื่องราวที่อยู่เบื้องหลังของความขัดแย้งในคุณค่า คำถามข้อแรกนี้ พยาบาลต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่าเรื่องราวในสถานการณ์ที่เกิดเป็นมาอย่างไรและนำไปสู่ปัญหาจริยธรรมในเรื่องใด ทำไมสถานการณ์ดังกล่าวจึงเป็นปัญหาจริยธรรม ความขัดแย้งในคุณค่าเกี่ยวข้องกับใครบ้าง ต้องนำผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์มาพิจารณาให้ครบถ้วน ได้แก่ ผู้ป่วย ญาติ แพทย์ พยาบาล ผู้ร่วมงานในทีมสุขภาพ และหน่วยงาน เป็นต้น

2. ความสำคัญของคุณค่าที่เกี่ยวข้อง เป็นการหาความสำคัญของคุณค่าของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้อง คุณค่าที่ผู้ป่วยต้องการ มีความสำคัญต่อผู้ป่วยมากน้อยแค่ไหน คุณค่าของวิชาชีพพยาบาล บทบาทหน้าที่ของพยาบาลในการคงไว้

ซึ่งคุณค่าแห่งวิชาชีพ การหาคุณค่าของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์มีความสำคัญมากต่อการแก้ไขปัญหาทางจริยธรรม นำคุณค่าของบุคคลทั้งหมดมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อตัดสินว่าคุณค่าใดเป็นคุณค่าที่สำคัญที่สุดในสถานการณ์นั้น

3. ความสำคัญของความขัดแย้งเกี่ยวข้องกับบุคคลใด เป็นขั้นของการวิเคราะห์ว่าประเด็นความขัดแย้งทางจริยธรรมที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับบุคคลใดบ้าง มีใครบ้างที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งในสถานการณ์นี้ อะไรคือทางเลือกที่สามารถทำได้เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ป่วยและต่อบุคคลอื่นให้น้อยที่สุด ทั้งนี้ต้องกลับไปดูถึงการให้คุณค่าของแต่ละคนที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์

4. ควรจะอย่างไร เป็นการตัดสินใจว่าควรทำอะไรกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การตัดสินใจครั้งนี้ต้องนำความรู้ทางจริยศาสตร์ หลักจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ สิทธิผู้ป่วยและสิทธิมนุษยชน เข้ามาร่วมพิจารณาในการตัดสินใจ โดยคำนึงถึงคุณค่าของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นและความถูกต้องทางจริยธรรมของแต่ละทางเลือก ซึ่งทางเลือกแต่ละทางเลือกอาจเกิดความขัดแย้งกันเอง เช่น พยาบาลเมื่อได้รับมอบหมายให้ดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์เกิดความกลัวจึงได้ปฏิเสธที่จะดูแลผู้ป่วยรายนี้ เพราะกลัวว่าบุตรในท้องจะเป็นอันตราย เป็นการทำผิดจรรยาบรรณวิชาชีพข้อ 4 พยาบาลยึดหลักยุติธรรมและความเสมอภาค ข้อ 5 พยาบาลประกอบวิชาชีพโดยมุ่งความเป็นเลิศ ต้องให้การพยาบาลที่คงไว้ซึ่งคุณภาพการพยาบาล การรังเกียจหรือทอดทิ้งผู้ป่วยเป็นการทำผิดต่อหลักจริยธรรมของการปฏิบัติการพยาบาล และข้อ 9 พยาบาลพึงรับผิดชอบต่อตนเองเช่นเดียวกับรับผิดชอบต่อผู้อื่น ในการหาวิธีการป้องกันตัวเองในการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อไม่ให้เกิดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อได้ และหลักจริยธรรมในการเคารพความเป็นเอกสิทธิของผู้ป่วย ผู้ป่วยทุกคนต้องได้รับการดูแลจากผู้ประกอบวิชาชีพโดยไม่มีอคติ ไม่รังเกียจหรือแบ่งแยก

รูปแบบการตัดสินใจเชิงจริยธรรมและการประยุกต์ใช้

การตัดสินใจเชิงจริยธรรมแต่ละครั้งจะมีรูปแบบการตัดสินใจที่แตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละความสำคัญของประเด็นจริยธรรมและแนวทางการเลือกตัดสินใจที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ตามขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจมาเป็นอย่างดี โดยรูปแบบการตัดสินใจมีผู้นำเสนอไว้ 3 ลักษณะดังนี้

1. การตัดสินใจที่เน้นผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง (Patient-centered model) เป็นการตัดสินใจของพยาบาลในบทบาทของการทำหน้าที่แทนผู้ป่วย เป็นการรักษาสีห์และปกป้องสิทธิของผู้ป่วย โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้ป่วยเป็นสิ่งสำคัญถึงแม้ว่าจะเกิดความขัดแย้งกับบุคลากรทางการแพทย์อื่นหรือกฎเกณฑ์ของหน่วยงาน เป็นการตัดสินใจให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ป่วย

ในกรณีการบอกความจริงกับเด็กอายุ 15 ปี ผู้ป่วยเป็นมะเร็งระยะสุดท้าย ผู้ปกครองมาขอร้องไม่ให้พยาบาลบอกความจริงแก่ผู้ป่วย เป็นประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมที่พยาบาลต้องตัดสินใจเลือกระหว่างการให้ข้อมูลแก่ผู้ป่วยเด็กและการไม่บอกอะไรเลยกับเด็กตามการขอร้องของผู้ปกครอง การตัดสินใจครั้งนี้เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ป่วย และการบอกความจริงเป็นหลักจริยธรรมที่พยาบาลต้องตัดสินใจเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง การบอกความจริงแก่เด็กเป็นเอกสิทธิ์ของบุคคลในการรับรู้ข้อมูลการเจ็บป่วยของตนเอง แต่การตัดสินใจของพยาบาลจะต้องใช้หลักการของทฤษฎี จริยศาสตร์เข้ามาร่วมพิจารณาที่ว่า การตัดสินใจทางใดต้องให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ป่วย ถ้าบอกไปแล้วทำให้ผู้ป่วยเกิดความทุกข์มากกว่าสุขก็ไม่ควรบอก การไม่บอกความจริงเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ป่วย ในกรณีนี้พยาบาลได้พิจารณาแล้วว่าเด็กอายุ 15 ปีเป็นเด็กวัยรุ่นมีวุฒิภาวะในการรับรู้เรื่องราวของตนเอง เพื่อวางแผนตัวเองได้อย่างเหมาะสม การที่เด็กรับรู้ความจริงทำให้เด็กร่วมมือในการรักษาและเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ป่วยและพยาบาล และเป็นการปรับตัวของผู้ป่วยให้รู้อนาคตตัวเอง พยาบาลจึงตัดสินใจบอกผู้ป่วยเป็นการตัดสินใจเน้นที่ผู้ป่วย แต่การบอกความจริงได้พิจารณาถึงความพร้อมของผู้ป่วยว่าผู้ป่วยสามารถรับรู้ข้อมูลได้มากน้อยแค่ไหนและเมื่อไรควรจะบอกความจริงพร้อมกับทำความเข้าใจกับผู้ปกครองเพื่อจะทำให้เด็กร่วมมือในการวางแผนการรักษาต่อไป

2. การตัดสินใจที่เน้นแพทย์เป็นศูนย์กลาง (Physician-centered model) เป็นการตัดสินใจที่คงไว้ซึ่งคำสั่งและการรักษาของแพทย์ แพทย์เป็นผู้มีอำนาจในการวางแผนและสั่งการรักษา ซึ่งทั้งนี้ต้องให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ป่วยและความสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างแพทย์กับพยาบาลและพยาบาลกับผู้ป่วย

ในกรณีแพทย์นัดหญิงมีครรภ์อายุครรภ์ 37 สัปดาห์มาทำการเร่งการคลอดด้วย Oxytocin 10 units in 5% D/W 1000 cc. (IV) โดยบอกผู้ป่วยว่า มีความพร้อมที่จะคลอดได้

พยาบาลประจำห้องคลอดไม่เห็นด้วย เพราะคิดว่าเป็นอายุครรภ์ที่ยังไม่ปลอดภัยสำหรับทารกโดยยึดตามมาตรฐานอายุครรภ์ 38-40 สัปดาห์ เป็นอายุครรภ์ที่เหมาะสม แต่ก็ให้ยาเร่งคลอดตามคำสั่งแพทย์

ประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรม คือ พยาบาลไม่ต้องการให้เกิดอันตรายต่อทารกกับไม่ต้องการขัดแย้งกับแพทย์ พยาบาลจะอย่างไร สิ่งที่ทำได้คือพูดคุยกับแพทย์ตามที่พยาบาลคิดเห็นอย่างไร ถ้าแพทย์ยังคงยืนตามคำสั่งการรักษาพยาบาลต้องปฏิบัติตามคำสั่งการรักษาของแพทย์ เพราะแพทย์เป็นผู้รับผิดชอบ พยาบาลทำตามบทบาทหน้าที่คือ การสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีกับแพทย์ในการทำงานต่อไป ดูแลให้การคลอดดำเนินไปได้ คำนึงถึงความปลอดภัยของมารดาและบุตรเพื่อป้องกันภาวะเสี่ยงหรืออันตรายอื่นๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เป็นการทำตามบทบาทหน้าที่ของพยาบาล ตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

3. แบบการตัดสินใจที่เน้นกฎเกณฑ์ของหน่วยงานเป็นศูนย์กลาง (Bureaucratic-centered model) เป็นรูปแบบการตัดสินใจเน้นที่นโยบายและแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานนั้นๆ เป็นหลักแต่ทั้งนี้ยังคงไว้ซึ่งสิทธิของผู้ป่วยและความรับผิดชอบตามพันธะหน้าที่แห่งวิชาชีพ

ผู้ป่วยชาย อายุ 29 ปี ป่วยทางจิตมาเกือบ 5 ปี ญาตินำส่งโรงพยาบาลด้วยอาการคุ้มคลั่ง พุดจาไม่รู้เรื่อง ก้าวร้าวจะทำร้ายทุกคนที่ใกล้ชิด ญาติบอกว่าไม่ได้ทานยามา 2 วัน แพทย์สั่งฉีดยาเพื่อให้สงบ พยาบาลตัดสินใจผูกมัดผู้ป่วยและให้นอนอยู่ในห้องแยก เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ป่วยเป็นอันตรายและป้องกันไม่ให้ไปทำอันตรายผู้ป่วยคนอื่น

ประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมระหว่าง การละเมิดสิทธิของผู้ป่วยในการผูกมัดผู้ป่วย และให้นอนอยู่ในห้องแยกกับกฎระเบียบของหน่วยงาน ในกรณีที่ผู้ป่วยอาการคุ้มคลั่ง พุดจาไม่รู้เรื่อง ก้าวร้าวจะทำร้ายทุกคนที่ใกล้ชิด ในกรณีนี้พยาบาลต้องผูกมัดผู้ป่วยและจัดให้ผู้ป่วยอยู่ในห้องแยก เป็นการตัดสินใจที่เน้นกฎเกณฑ์ของหน่วยงานเป็นศูนย์กลาง แต่ทั้งนี้พยาบาลต้องคอยเฝ้าสังเกตอาการของผู้ป่วยพร้อมอธิบายให้ญาติผู้ป่วยได้เข้าใจ ถ้าผู้ป่วยอยู่ในภาวะสงบและพุดจารู้เรื่อง ต้องผ่อนคลายการผูกมัด

การเลือกรูปแบบการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาล ไม่ว่าจะรูปแบบใด จะเน้นที่ประโยชน์ของผู้ป่วยเป็นสิ่งสำคัญ โดยทุกรูปแบบต้องผ่านการวิเคราะห์ตามขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรมมาเป็นอย่างดี

กรณีศึกษา

“หญิงตั้งครรภ์รายหนึ่งได้มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลพบว่า ผลเลือดที่ตรวจออกมา มีการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ สอบถามจากหญิงตั้งครรภ์บอกว่า ตนเองโดนผู้ชายที่ไม่รู้จัก ช่มชืน ก่อนที่จะมาแต่งงานกับสามีคนนี้ ตนเองไม่ทราบว่าได้ติดเชื้อเอชไอวีจากผู้ชายที่มาช่มชืน หญิงตั้งครรภ์ได้ขอร้องพยาบาล ห้องฝากครรภ์ไม่ให้แจ้งเรื่องนี้ให้สามีและญาติของตนทราบ ไม่อยากทำให้สามีและพ่อแม่ของสามีเสียใจ เพราะพวกเขาอยากได้หลานเพราะเป็นหลานคนแรก จึงไม่อยากให้มารับรู้อะไรตอนนี้”

แนวทางการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

1. เก็บรวบรวมข้อมูลให้มากที่สุด สถานการณ์นี้ทั้งหมด ได้แก่ ความต้องการของผู้ป่วย ความเชื่อ ทัศนคติ สัมพันธภาพกับสามีและพ่อแม่และแม่ของสามีและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ นำข้อมูลมาวิเคราะห์และแปลผล

2. กำหนดประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรม ระบุออกมาได้ดังนี้

- บอกหรือไม่บอกความจริงตามที่ผู้ป่วยขอรู้
- สิทธิของผู้ป่วยในการรักษาความลับกับจรรยาบรรณวิชาชีพ
- เคารพในการตัดสินใจของผู้ป่วยกับทัศนคติของพยาบาล
- เคารพในการตัดสินใจของผู้ป่วยกับอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับทารกและสามี

3. การพิจารณาทางเลือกในการปฏิบัติ

ผู้ป่วยขอรู้พยาบาลไม่ให้บอกความจริงเรื่องนี้กับสามีและญาติจากความเชื่อที่ว่าลูกในครรภ์มีความสำคัญมากกับสามีและพ่อแม่ของสามี พยาบาลจะตัดสินใจทางเลือกใด

บอกหรือไม่บอกความจริงตามที่ผู้ป่วยขอรู้ โดยการใช้ความรู้ตามหลักการทางจริยธรรม หลักจริยธรรม แนวความคิดทางจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล จรรยาบรรณวิชาชีพ และ สิทธิของผู้ป่วยมาร่วมพิจารณา ตามสิทธิของผู้ป่วยข้อ 6 ที่ว่าผู้ป่วยมีสิทธิได้รับการปกปิดข้อมูลตนเอง เว้นแต่ผู้ป่วยจะยินยอมจากผู้ป่วย เป็นสิทธิที่ได้รับรองตามกฎหมาย พยาบาลต้องพิทักษ์สิทธิของผู้ป่วย และเป็นไปตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ข้อ 4 การรักษาความลับของผู้ป่วย ไม่เปิดเผยความลับก่อนได้รับอนุญาต และไม่เปิดเผยความลับแก่บุคคลที่ 3 การรักษาความลับของผู้ป่วยเป็นการพิทักษ์สิทธิ

และปกป้องสิทธิ ตามหลักจริยธรรมข้อ 3. การเคารพความเป็นอิสระ หลักการข้อนี้พยาบาลต้องเคารพความเป็นอิสระของผู้ป่วยในการตัดสินใจตามคุณค่าหรือความเชื่อของตนเอง ในบทบาทของพยาบาลให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วย หรือญาติเป็นการสนับสนุนการตัดสินใจให้แก่ผู้ป่วย หรือยืดเวลาในการตัดสินใจของผู้ป่วย เมื่อผู้ป่วยพร้อม ข้อ 5.การพูดหรือบอกความจริงเป็นการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยในการตัดสินใจ โดยการพูดคุยกับผู้ป่วยให้เข้าใจถึงอันตรายที่จะเกิดตามมา เพื่อหาวิธีป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับทารกและสามี หรือปรึกษาแพทย์และขอให้แพทย์เป็นผู้บอกกับสามีและญาติ และข้อ 6 ความซื่อสัตย์ ซึ่งครอบคลุมถึงการปกปิดความลับและความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย และแนวคิดทางจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล ในการทำหน้าที่แทนผู้ป่วยในเรื่องของการช่วยค้นหาความต้องการตามคุณค่าของผู้ป่วยเกี่ยวกับเรื่องนี้

ถ้าพยาบาลบอกหรือไม่บอกความจริงตามที่ผู้ป่วยขอรู้ ประโยชน์หรือโทษจะอยู่กับใครบ้าง โดยใช้หลักของทฤษฎีประโยชน์นิยมเข้ามาตัดสิน หลักการของทฤษฎีนี้อยู่ที่ผลลัพธ์ของการกระทำ ถ้าผลลัพธ์ของการกระทำนั้นถือว่าเป็นผลดีหรือก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ป่วยและลูกในท้อง สามี พ่อแม่สามี และญาติของผู้ป่วย พยาบาลอาจตัดสินใจทำตามโดยการไม่บอกความจริงตามที่ผู้ป่วยขอรู้ แต่ถ้านำหลักการของทฤษฎีหน้าที่นิยม เน้นที่การกระทำตามหน้าที่และความรับผิดชอบทางจริยธรรม การตัดสินใจว่าถูกหรือผิดอยู่ที่เจตนาหรือแรงจูงใจให้กระทำ พยาบาลอาจจะไม่ทำตามตามที่ผู้ป่วยขอรู้ การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของพยาบาลจะต้องใช้ทั้ง 2 ทฤษฎีมาร่วมในการพิจารณา

4. การวิเคราะห์ผลดีผลเสียที่จะเกิดตามมาในแต่ละแนวทางที่จะปฏิบัติ

- พยาบาลบอกความจริงเกี่ยวกับผลเลือดมีการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ กับสามี พ่อแม่สามี และญาติของผู้ป่วย ข้อดี 1) รู้วิธีการดูแลผู้ป่วยและลูกในท้อง 2) ป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางเพศสัมพันธ์ และ 3) ผู้ป่วยได้รับการดูแลจากสามี พ่อแม่สามีและญาติ ถ้าทุกคนยอมรับได้ สำหรับข้อเสีย 1) สามี พ่อแม่สามีและญาติไม่ยอมรับ มีผลกระทบต่อผู้ป่วยและลูกในครรภ์ และความสัมพันธ์ในครอบครัว 2) พยาบาลไม่ยึดหลักจริยธรรม

ข้อ 3 ข้อ 5 และข้อ 6 ไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพข้อ 4 ไม่ยึดหลักสิทธิของผู้ป่วย ข้อ 6 และแนวคิดทางจริยธรรมในการปฏิบัติ การพยาบาลข้อ 1.

- พยาบาลไม่บอกความจริงตามที่ผู้ป่วยขอร้อง ทำให้เกิดผลดีแก่ผู้ป่วย คือ สามมี พ่อแม่สามมี และญาติได้ลูกและหลานตามที่ต้องการ ส่วนพยาบาลทำตามหลักจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ สิทธิของผู้ป่วย ผลเสียที่ตามมา ลูกที่เกิดมาอาจมีปัญหา สามมีอาจติดเชื้อจากมารยาทางเพศสัมพันธ์ ผู้ป่วยอาจเกิดความเครียดที่ต้องปกปิดความลับไว้ตลอดเวลาซึ่งมีผลต่อภูมิคุ้มกันของโรคที่เป็น ในส่วนของพยาบาลเกิดความขัดแย้งในตัวเองในเรื่องของการทำหน้าที่และความรับผิดชอบทางจริยธรรม

5. การประเมินผล

การจะยึดแนวทางปฏิบัติในประเด็นใด ที่สำคัญพยาบาลต้องให้การดูแลสุขภาพผู้ป่วยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ พูดคุยกับผู้ป่วยถึงอันตรายและผลกระทบต่อลูกและสามมี ถ้าไม่บอกความจริง ให้เวลาผู้ป่วยในการตัดสินใจด้วยตนเองหรือยัดเวลาให้ผู้ป่วยได้ทบทวนตัวเอง ที่ดีคือผู้ป่วยเป็นผู้บอกความจริงทั้งหมดกับสามมีและญาติด้วยตนเอง แต่ทั้งนี้พยาบาลต้องสร้างแรงจูงใจและให้กำลังใจผู้ป่วยให้สู้กับผลที่เกิดและโรคที่เป็นเพื่อความร่วมมือในการวางแผนการรักษาต่อไป

รูปแบบของการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

1. เน้นผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง คือ ทำตามที่ผู้ป่วยขอร้อง
2. เน้นแพทย์เป็นศูนย์กลาง คือ ให้แพทย์เป็นผู้บอกกับสามมีและญาติ โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้ป่วย
3. เน้นหน่วยงานเป็นศูนย์กลาง คือ ยึดเวลาในการตัดสินใจของผู้ป่วย เมื่อผู้ป่วยพร้อม เป็นการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างพยาบาล หน่วยงานและผู้ป่วย

การประยุกต์ใช้

จากแนวคิดและกรณีศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมแต่ทั้งนี้พยาบาลต้องเข้าใจหลักการของทฤษฎีจริยศาสตร์ที่สามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ทฤษฎีประโยชน์นิยม และทฤษฎีหน้าที่นิยม ซึ่งมีหลักการที่แตกต่างกันในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม พยาบาลอาจนำทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งหรือใช้ร่วมกันในการประเมินความถูกต้องหรือความไม่ถูกต้องทางจริยธรรมและใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรม หลักจริยธรรมซึ่งมาจากทฤษฎีจริยศาสตร์สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติกรพยาบาลและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม หลักจริยธรรมที่สำคัญ ได้แก่ การเคารพความเป็นอิสระของผู้ป่วยในการตัดสินใจและการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเอง การทำในสิ่งที่ดีและมีประโยชน์ เป็นการกระทำของพยาบาลที่มุ่งประโยชน์แก่ผู้ป่วยที่มาจากความเมตตา กรุณา เอื้ออาทรแก่ผู้ป่วย การไม่ทำอันตรายต่อผู้ป่วยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ความยุติธรรมและความเสมอภาค เป็นการปฏิบัติกรพยาบาลที่เท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ การบอกความจริงเป็นการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยซึ่งเป็นสิทธิของผู้ป่วย และความซื่อสัตย์เป็นการกระทำและคำพูดที่แสดงถึงการพูดจริง ไม่หลอกลวง การรักษาสัญญา และการปกปิดความลับ พยาบาลใช้หลักจริยธรรมในกระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรมข้อ 3 ในการพิจารณาทางเลือกในการปฏิบัติซึ่งต้องอธิบายการกระทำตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลมาพิจารณาเพื่อวิเคราะห์ว่าการกระทำของพยาบาลในการตัดสินใจกระทำผิดจรรยาบรรณวิชาชีพข้อใด การวิเคราะห์ผลดีผลเสียที่จะเกิดตามมาในแต่ละแนวทางที่จะปฏิบัติของขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นตอนที่ต้องเลือกปฏิบัติซึ่งต้องระบุผลดีผลเสียในแต่ละทางเลือก แต่ละทางเลือกพยาบาลต้องพิจารณาถึงผลที่เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับผู้ป่วย การวิเคราะห์กรณีศึกษาเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาทักษะการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

References

1. Saenprasarn P., Sukkawarn C., Pitsachat N., Prommobol J., Wanichpunchaphol W. & Choocha U. The Study of the Factors Related with Ethical Decision-Making on Nursing Risk in Clinical Practice of Army Nursing Staff. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2017; 18 (3): 194-204. (in thai)
2. Juntawong P., Thongkhamrod R., Hingkanont P., Aungsuchoti S. Factors Influencing Ethical Decision Making Behavior of Head Nurses at Regional and General Hospitals, Public Health Inspection Region 17 and 18. Journal of Nursing and Health Sciences. 2013; 7(1): 75-89. (in thai)
3. Smith V. Ethical decision-making by staff nurses. Nursing Ethics. 1996, 3(1) : 17-25
4. Catalano T. Nursing now :Today's issue, tomorrow's trends (2nded). Philadelphia: F.A Davis; 2000
5. Fry S. T, Johnstone, MJ, Ethics in nursing practice (2nd ed.). Melbourne: Blackwell Science Ltd; 2002
6. Fry S T. Ethics in nursing practice: a guide to ethical decision making. Geneva: International Council of Nurses; 1994.
7. Wright R.A. Human values in health care: the practice of ethics. New York: Mc Graw-Hill; 1978
8. Ellis J.R, Hartley C.L, Nursing in today' world: Challengers issues and trends. Philadelphia: J.B. Lippicott; 1998
9. Apinya I, Ethical Sensitivity : Concept and Application for Teaching in Nursing. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2014;15(.2): 141-147 (in thai)
10. Aiken, T.D., Catalano, J.T. & Legal. Ethical and Political. Issues in nursing. Philadephia: F.A; 1994.